

Шотландія. XV століття. Юна Джанет попросилася зі щасливим життям, коли її викрали й продали до гарему турецького султана. Разом із новим іменем наївна дівчинка прийняла нестерпну правду: вона може продати невинність так же вигідно, як продали її саму. Джанет-Сайра усвідомлює: щоб піднятися на вершину влади, потрібно спуститися на таку глибину, де про моральні принципи ніхто й не чув. Керувати чоловіком за допомогою сексу легко, навіть якщо він султан. І вона зважується на це. Вона стає його річчю. Але, замість відігравати роль гарненької ляльки, Сайра обирає неймовірний шлях Роксолани — тернистий шлях...

Почуття, що його тепер охотили, були йому незнайомими досі. Принца переповнювала любов і ніжність, йому хотілося захищати дівчину, хоч він і не здужав збагнути, яким чином це невинне дівча могло пробудити в ньому, дорослому чоловікові, таку пристрасть.

Він похитав головою та повернувся в кімнату. Йому хотілося поговорити з нею, почути її мелодійний голос, переконатися, що вона відчуває до нього те саме, що й він до неї.

Узявши келих з фруктовим соком, він опустився на ліжко й, не втримавшись, грайливо провів рукою по стрункому вигину її тіла від грудей до стегна. Вона сонно запротестувала, потім потягнулася, немов безвинне немовля, і розплющила очі. Селім подав їй сік, і вона жадібно його випила.

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-1451-4

9 786171 214514

БЕРТРИС СМОЛЛІ

ГАРЕМ

БЕРТРИС СМОЛЛІ ГАРЕМ

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

BERTRICE
SMALL
THE KADIN

A NOVEL

БЕРТРИС СМОЛЛ ГАРЕМ

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
С51

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Публікується з дозволу Ethan Ellenberg Literary Agency
за сприяння Агентства Олександра Корженевського (Росія)

Перекладено за виданням:
Small B. The Kadin : A Novel ; Love Wild and Fair : A Novel /
Bertrice Small. — New York : Rhapsody, 2004. — 962 p.

Переклад з англійської *Оксани Поостранської*

Дизайнер обкладинки *Наталія Острогорська*

ISBN 978-617-12-1451-4
ISBN 978-1-58288-083-9 (англ.)

© Bertrice Small, 1978
© Shutterstock.com / Serg Zastavkin, kiuikson, обкладинка, 2016
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

ПРО АВТОРА

Бертріс Смолл народилася в Нью-Йорку. Вона є автор 31 твору в жанрі «історичний любовний роман», зокрема серії таких популярних книжок, як «Сага про сім'ю О'Маллі» та «Спадок Скай О'Маллі». Її книжки стали бестселерами за версією газет *New York Times*, *USA Today* та *Los Angeles Times*. Бертріс Смолл здобула чимало нагород від часопису *Romantic Times*, останньою стала «Премія за професійні досягнення» в жанрі «історичний любовний роман».

ВСТУП

Історія видання цієї збірки майже не поступається своєю цікавістю самій книжці. Я писала книжку протягом 1969—1972 років, поки нарешті не вдовольнилась її кінцевим виглядом. У лютому 1973 року, за місяць до народження нашого сина, книжка вперше побачила світ і надійшла в продаж у твердій палітурці. Сім місяців по тому видавець скасував договір на публікацію книжки, коли вона стала об'єктом непримиренних сварок між ним та редактором. До речі мовити, їхні суперечки жодним чином не стосувались ані мене, ані «Гарему».

Звісно, мене та мого агента страшенно засмутило таке рішення, тож протягом наступних двох років мій агент тільки й робив, що кидався з рукописом від одного видавництва до іншого. Щоправда, обирав він лише ті, котрі могли похвалитись гарною репутацією. Він так сильно вірив у мою книжку, що й мені ця віра не давала занепасти духом. На жаль, усюди ми чули ті самі слова відмови: «Книжка чудова, проте ми не можемо так ризикувати й друкувати новачка в жанрі історичної прози». Урешті-решт, на моє прохання в грудні 1975-го агент відніс рукопис до Ненсі Коффі з *Avon Books*. Через два місяці вона викупила права на публікацію твору. «Гарем» уперше побачив світ у м'якій палітурці в лютому 1978 року, а в грудні того самого року вийшло друком продовження книжки під назвою «Кохання дике та прекрасне». Решта історії, як кажуть, то вже дрібниці.

Чи ні? Різдво 1977 року було, мабуть, найгіршим Різдвом у моєму житті. Відділ реклами *Avon Books* надіслав мені оправлену верстку моєї найпершої книжки, гарно загорнуту в формі подарунка. Радо й нетерпляче гортала я цей дорогоцінний том, коли ж завважила, що останній розділ книжки так і не вийшов з-під принтера. У видавництві нікого не було — усі готувались

святкувати Різдво. На превеликий жаль, коли мені нарешті вдалося зв'язатись із ними після свят, мене засмутили новиною: наклад «Гарему» вже вийшов друком і надійшов до книжкових комор, примірники тепер мали розвезти по крамницях. А це ж була перша книжка нікому невідомого автора! Помилку так і не було виправлено аж до 1989 року, коли книжку видали в *Severn House*, Англія. Однак британське видання так і не надійшло в продаж у Сполучених Штатах, а «Кохання дике та прекрасне» взагалі ніколи не видавали в твердій палітурці.

Утім, тепер, завдяки зусиллям *Rhapsody Club Company*, не лише повна версія «Гарему», а і його продовження «Кохання дике та прекрасне» доступні англомовним читачам по всьому світу в твердій палітурці. Це виправдало сподівання мого першого агента (який, до речі, вже давно вийшов на пенсію), що «книжка неодмінно має вийти друком у твердій палітурці».

Байдуже, чи придбали ви цю книжку тому, що вподобали видання від *Avon Books*, а чи зустрілися з історією родини Леслі з Гленкірка вперше, сподіваюся, збірка припаде вам до смаку, і ви неодмінно дасте мені про це знати. Благослови вас Господи і гарного вам прочитання від завжди відданого автора.

Бертріс Смолл

Моєму найдорожчому чоловікові Джорджу, який після стількох років, прожитих із Сайрою, Фірузі, Зулікою, Заріною та мною, може запевнити будь-кого, що мати гарем — це зовсім не так просто, як може здатися на перший погляд.

ПРОЛОГ

Квітень 1484

Замок Гленкірк вирізнявся темною плямою на тлі сірого небосхилу. Підйомний міст був опущений. Уздовж стін повільно снували вартові, які завжди були насторожі. Нині на їхніх землях панував мир, проте той, хто був тобі другом ще вчора, сьогодні міг легко перетворитися на твого запеклого ворога.

Раптом із внутрішнього двору замку долинув цокіт копит. Здоровий гнідий кінь, разом із вершником у плащі з відлогою, пройшов через опущений міст і вийшов на дорогу. Потому вершник підстрожив коня й пустив ускач.

Позаду Патрік Леслі, лорд Гленкірк, лишив кількох невтішних жінок, свого новонародженого сина та покійну дружину Агнесу.

Поки їхав верхи, його думки повертались до подій минулих тижнів і місяців.

Він нетерпляче сподівався народження свого спадкоємця. Агнеса розродилася легко, зумівши зберегти свою веселу вдачу навіть під час перших місяців вагітності, коли її щоранку нудило. Патрікові Леслі минав двадцять четвертий рік. З десяти років, коли хлопчик осиротів, опікав його й виховував старенький рідний дядько, та й солдати, які мешкали разом з ними в будинку, потроху його навчали чогось. Він пізно одружився, тому в той час, як більшість чоловіків його віку мала вже по декілька синів, у нього й досі не було спадкоємця. А тоді йому раптом припала до душі тендітна золотокоса дівчина з роду Каммінгсів. З одруженням Патрік не забаривсь, і злі язики навіть назвали такий поспіх непристойним.

День, якого вони всі так чекали, нарешті настав. Патрік нетерпляче міряв кроками передпокій біля спальні дружини в товаристві свого кузена Аяна. Аж ось почувся голосний крик, а за

декілька хвилин зі спальні вийшла фрейліна його дружини, тримаючи на руках маленький згорток.

— Ваш син, мілорде. Леді Агнеса питає, як він називатиметься.

Патрік широко всміхнувся й поглянув на маленьке зморшкувате створіння.

— Адам. Скажи їй, що його зватимуть Адам, він бо в нас первісток.

Фрейліна присіла в реверансі та пішла назад до дверей із немовлям на руках. Аян Леслі нахилив голову.

— Первісток, кузене? А як же маленька Джанет?

— Адам — це мій перший син, дурню, законний спадкоємець!

Патрік жартома замахнувся, а Аян, хихочучи, ухилився від кузенового удару.

— Тобі краще послати гінця до Агнесиної родини, інакше леді Каммінгс приїде по твою душу. Ба й гірше — вона може переїхати сюди на довгий час, якщо ти негайно не запевниш її, що все гаразд.

Патрік кивнув. Тієї ж миті, коли вони попрямували вже до виходу з кімнати, двері Агнесиної спальні розчинилися, і звідти вибігла маленька служниця з криками:

— Леді Агнеса!.. Леді Агнеса!..

Патрік схопив її і почав різко трусити.

— Заради Бога, дівчисько, що сталося?

— Кров... — заскімила служниця. — Там кров! О Пречиста Діво Маріє, змилостись над нею!

І, не перестаючи схлипувати, вона вибігла з передпокою.

Патрік Леслі перетнув кімнату двома сягистими кроками, однак у дверях до спальні його дружини стояла вже повитуха, заступаючи йому дорогу.

— Мілорде, вона помирає. Я не можу нічого вдіяти.

— На Бога, — мовив він, — що тут сталося?

— Мілорде, вона стікає кров'ю, і ми не можемо зупинити кровотечу. Вам ліпше піти до неї зараз, небагато часу їй лишилося.

На обличчі повитухи відбилася щире співчуття. Їй подобався лорд Гленкірк, а його дружина здавалася їй сміливою та сильною пані.

Відштовхнувши повітуху, Патрік Леслі метнувся до ліжка дружини. Агнеса Леслі спокійно лежала на великому ліжку, а її біляве волосся розкинулося на подушці. Її раніше світла шкіра тепер стала зовсім безбарвною, а на стулених повіках проступили блакитні вени. Патрік нахилився та поцілував дружину в брову.

— Мадам, ви подарували мені чудового сина.

Її сірі очі розплющилися, і вона мляво всміхнулась у відповідь на його слова.

— Ви маєте запросити Мері Мак-Кей приїхати сюди, щоб його глядіти. Вона ще не дуже стара.

— Любове моя, ви самі зможете це зробити.

— Патріку, я помираю.

Він застогнав та відвернув голову вбік.

Вона ніжно провела пальцями по його обличчю.

— Мій бідолашний Патрік, — прошепотіла вона. — Ніколи не здатен змиритися з тим, що його не влаштовує.

Він повернувся до неї.

— Люба моя, — благальним тоном промовив він, — не кажіть так. Ви одужаєте. Ви просто повинні одужати!

— Патріку, — в її голосі вчувалася наполегливість, — ви дотримуєте своєї обіцянки?

Він не тямлячи поглянув на неї.

— Коли я сказала вам, що ношу під серцем вашу дитину, то попрохала, щоб одразу по її народженні Джанет повернулася до Гленкірка. Ви обіцяли визнати Джанет своєю законною донькою й виховувати її разом з нашою дитиною. Патріку, вона справді ваша дочка. Вона — Леслі.

— Я не дам ради без вас, — розпачливо застогнав він.

— Заприсягніться, Патріку. Заприсягніться іменем Діви Марії.

— Я не можу.

— Патріку... — Її голос почав стихати. — Це моє останнє бажання перед смертю. Заприсягніться.

— Я присягаю! Присягаю іменем Діви Марії. Я привезу свою доньку Джанет до Гленкірка, визнаю її та виховуватиму разом із нашим сином Адамом.

— Спасибі, Патріку. Благослови вас Господь за це, — сказала Агнеса Леслі й померла.

Лорд Ґленкірк отямився, коли його кінь стишив хід і звернув зі шляху на оточену деревами вуличку. В кінці вулички стояв охайний будиночок під солом'яною стріхою. Почувши цокіт копит, з будинку вийшла низенька рожевощока жіночка та привіталася з гостем:

— Патріку, ти не казав, що приїдеш. Як там Агнеса?

— Агнеса померла, — відповів він із гіркотою в голосі.

— А дитина?

— Хлопчик. Здоровий та дужий.

Він зііз із коня й пішов за жінкою до будинку.

— Патріку, хочеш поговорити зі мною про це?

— Я нічого не розумію, Мері. Усе йшло добре. А тоді повитуха сказала мені, що в Агнеси кровотеча, і вони нічого не можуть вдіяти. Усе так швидко закінчилось...

— Мій бідолашний хлопчику. Мені дуже шкода.

— Перед смертю вона попросила мене про дві речі. Перша — щоб ви повернулися до Ґленкірка глядіти нашу дитину. Мері, ви згодні?

— Авжеж, Патріку, я була твоєю нянею, буду няньчити й сина твого. А яке друге прохання?

— Щоб я визнав Джанет і виховував її разом із сином у Ґленкірку. Вона попросила мене про це ще тоді, як дізналася, що носить нашу дитину. Це було її останнє бажання перед смертю, і я заприсягнувся іменем Діви Марії, що вволю його.

— Господи, прийми до себе її чисту душу, — прошепотіла Мері Мак-Кей. — Будь-яка інша жінка на її місці не дозволила б тобі бачитися з моєю онукою, навіть попри те, що вона народилась задовго до вашого одруження. Агнеса Каммінґс мала добре серце.

Він кивнув.

— Та якщо, Патріку, ти знов одружишся, то як нова дружина відреагує на присутність Джанет?

— Мері, вже дві жінки померли, виношуючи мою дитину. Спочатку твоя дочка Мерґ, а їй же ж було всього шістнадцять.

Тепер Агнеса, і лишень у свої сімнадцять. Я ніколи більше не піду до вітваря.

— Тобі не пощастило, мій хлопчику, просто не пощастило. Але збіглого молока вже не повернеш назад до каструлі. Якщо одного дня ти знову наважишся зварити ще один глек, ми якось справимось. Скажи мені, як називатиметься твій син?

— Адам.

— Гарне ім'я.

Якусь мить вони сиділи мовчки, дивлячись на вогонь у каміні, а тоді він запитав:

— Де Джанет? Хочу відвезти її до Гленкірка вже сьогодні.

— У сараї, дивиться на малих ягнят.

Вона підійшла до дверей і покликала:

— Джанет! Твій батько приїхав!

У будинок вбігла маленька чотирирічна дівчинка, її неслухняне золотаво-руде волосся розвівалось од вітру.

— Батьку, ви не казали, що приїдете. Що ви мені привезли?

— Патріку Леслі, вона справді твоя донька, — зітхнула Мері.

— Жменю поцілунків та мішок обіймів для такої жадібної пустунки!

Він засміявся, підхоплюючи доньку на руки. Та захихотіла й пригорнулася до батька.

— Джанет, що ти думаєш про те, щоб поїхати зі мною до Гленкірка сьогодні?

— Щоб там жити?

— Так.

— Надовго?

— Так довго, як тобі захочеться, моє сонечко.

— А бабусі теж можна поїхати з нами?

— Так, Джанет. Твоя бабуся також поїде й буде глядіти твого маленького братика Адама.

— А можна я називатиму леді Агнесу мамою?

Мері Мак-Кей сполотніла.

— Джанет, леді Агнеса померла, — відповів Патрік Леслі. — Вона відлетіла на небеса, як і твоя матуся.

Джанет зітхнула.

— Виходить, тату, у вас буде лише бабуся, Адам і я?

— Так, Джанет.

Дівча завовтузилося на батькових руках і якусь мить мовчки думало. Тоді врешті звело на батька свої незвичні, по-дорослому серйозні, золотаво-зелені очі й промовило:

— Тоді я поїду з вами до Ґленкірка.

Патрік повернувся до Мері Мак-Кей.

— Візьміть її плащ. Завтра я відправляю по вас та ваші речі гінця.

Мері вкутала онуку шерстяним плащем і провела надвір, де її батько вже сидів на коні та чекав на Джанет. Подаючи йому дитину, жінка сказала:

— Не побивайся так, Патріку. Тепер ти маєш думати про дітей.

— Я знаю, Мері, знаю, — відповів той і, розвернувши коня, присмерком рушив назад, у бік замку Ґленкірк. Донька сиділа в сідлі попереду нього.

ЧАСТИНА 1

ДОНЬКА ПОСЛА

(1490—1493)

1

Витерши руки об сорочку, Джеймс IV, король Шотландії та прилеглих островів, відкинувся назад у своєму кріслі й почав розглядатись довкола. Ліворуч від нього сидів Патрік Леслі, лорд Гленкірк, який тієї миті вів розмову з милою Джеймсовою фавориткою.

Король окинув поглядом кімнату. Придворний співець заводив сумну пісню про кордони між Англією та Шотландією. Незвично теплий для березня день лише зайвий раз нагадав затхлим повітрям у залі, що цілу довгу зиму тут не провітрювалося. З-під напівопущених повік король помітив, як придворні зиркають то на нього, то на Патріка Леслі. «Чудово, — подумав він. — Нехай ці підступні байстрюки й далі губляться в своїх здогадках. Господи! Чому ж так мало навколо людей, яким можна довіряти?» Утім, він уже й сам знав відповідь на це запитання.

Праворуч від нього сидів Гепберн Хейльський, який нещодавно дістав титул графа Босвела. Джеймс помітив, що в графа з'явилась палка прихильниця в особі рудої юнки, яка скрадливо поглядала на Босвела з-під вій.

— Кажуть, мілорде, ви прагнете одружитися з леді Гордон.

— Міс Леслі, ви лишень два дні тому прибули до двору, а вже прилучились до пліток? — відповів граф, дивлячись на свою маленьку прихильницю згори вниз.

— Мілорде, краще оберіть леді Мері. Вона вродлива й має гарну вдачу.

— А леді Джейн? — запитав Босвел.

— У неї погляд, як у звіра, а вдача, як у самого диявола. Так мені казали, — додало дівча несміливо.

Леді Джейн Гордон, яка сиділа по другий бік від графа, кинула на дівчинку сердитий погляд.

— Відколи це мій кузен Джеймі дозволяє таким дівчиськам з'являтися за цим столом? — злостиво запитала вона.

— Я не дівчисько, міледі.

Леді Джейн Гордон рвучко підвелася з місця.

— Бачу, мені доведеться наскубти ваші нахабні вуха! — відрубала вона.

Дівча теж зірвалося з місця й прибрало бойової постави, сміливо дивлячись у вічі своїй вродливій суперниці.

— «Завжди напоготові!» — ось девіз мого роду, а у вашому, здається, йдеться про підступність, чи не так, леді Джейн?

У кімнаті запала мертва тиша, коли леді Джейн Гордон посунула на Джанет Леслі з піднятими догори руками. Проте Джанет не стала чекати ляпаса від представниці королівської крові, натомість сама кинулась на суперницю з кулачками.

Захоплена зненацька, леді Джейн Гордон заверещала та спробувала якось захиститися. Сміючись, граф Босвел хутко підвівся, заступив свою войовничу прихильницю й підхопив її на руки.

— Опустіть мене! — заверещала Джанет, гупаючи кулачками по графових грудях.

— Заспокойся, маленька, бій вже завершено, і перемога за тобою. Тихенько, — прошепотів граф, повільно опускаючи дівчинку на місце.

Джанет поглянула на нього своїми зеленими очима.

— Ану ж, мала, усміхнись до нас.

Кутики дівчачих губ почали несміливо підійматися вгору, а тоді вона сказала:

— Мілорде, від вас пахне вересом і полем.

Босвелові вуста розпливалися в задоволеній усмішці, та в цю мить почувся голос короля:

— Хтось нарешті відішле цю зухвалу кокетку в ліжко, допоки не розпалила вона ворожнечі між родиною Леслі та моїми кузенами Гордонами?

На цих словах Патрік Леслі встав із-за столу й рушив до своєї неслухняної дочки.

Джанет одразу перемінилась на обличчі.

— Я нікуди не піду, — закричала вона. — Хіба що Босвел мене відведе.

Зала враз наповнилась гучним чоловічим реготом, що переплівся з несміливим хихотінням придворних дам, бо ж усім їм було добре відомо, що Босвел зятятий перелесник.

— Хай йому чорт! — прогрімів Джеймс. — Скільки це твоєму дівчиськові?

— Десять, Ваша Величносте.

— Хай Бог нас милує, коли їй вийде чотирнадцять! Вона ж переверне цей двір догори дригом! Гаразд, леді Джанет. Лорд Босвел проведе вас до ваших покоїв. А ви, Леслі, ходіть зі мною.

Раптово Джеймс поглянув у залу й промовив:

— А ви можете повертатись до своїх змов та пліток. Бенкет завершено!

Після цих слів король твердою ногою попрямував до своїх покоїв у супроводі лорда Ґленкірка. Він сів у крісло й уважно глянув на представника північношотландських вельмож, який завмер перед ним.

— Що ж, лорде Ґленкірк, ви прибули до двору лише після особистого наказу короля, — сказав Джеймс Стюарт.

— Так, Ваша Величносте.

— І все ж, ви були одним із тих небагатьох лордів у Північній Шотландії, хто підтримав мене в протистоянні з моїм покійним батьком. Чому так?

— Я відчував, що правда на вашому боці, Ваша Величносте. Свого часу ваш батько був чудовим королем, проте з роками він постарів і втратив здоровий глузд, а Шотландія потребувала молодого короля. От тому я й підтримав Вашу Величність. Я тримаюсь подалі від двору, бо мушу утримувати власні маєтки. Крім того, Ваша Величність чудово знає, що я не вмю брати участь у всіх цих придворних змовах. А щоб вижити в Единбурзі, потрібно вміти плести інтриги.

— Можливо, Патріку Леслі, ви й не вмієте плести інтриги, проте ви чудовий дипломат. Ось чому я й викликав вас сюди.

На обличчі лорда Ґленкірка було видно здивування, проте король вів далі:

— Я перший в Шотландії король, який відправляє до інших країн своїх послів. Я хочу, щоб ви служили моїм послом у герцогстві Сан-Лоренцо.

— Ваша Величносте, пробачте мені мою необізнаність, — почав Патрік, — але *де саме* це Сан-Лоренцо?

Джеймс Стюарт засміявся:

— Я і сам про це дізнався лише декілька місяців тому. Це малесенька країна в Середземному морі, проте вона є дуже важливою ланкою в наших торговельних відносинах із Венецією та Сходом. Наш любий кузен Генріх Англійський вже декілька років намагається налагодити там зв'язки, однак його послани такі ж скупі та вперті, як і він сам! Вони лише дратують герцога, який надзвичайно вихована й щедра людина. На це Різдво він відправив до мене своїх представників. Я відіслав їх назад із купою чудових дарунків і пообіцяв, що навесні до них прибуде мій посланець.

— Але Ваша Величносте, — запротестував Патрік, — я ж зовсім не вмію поводитись при дворі! Я лише простий лорд у Північній Шотландії. Усе, на чому я добре знаюсь, — це мої володіння та мої люди. Певен, що знайдеться хтось більш підхожий за мене.

— Ні, мілорде. Я хочу відправити саме вас. Попри ваші слова, знаю, що ви освічена людина й добре володієте словом. Герцог Сан-Лоренцо — людина з вишуканим смаком. Ці недалеко посланці мого кузена Генріха Англійського так йому ввірилися, що він став прихильнішим до мене тільки заради того, щоб подратувати Генріха. Патріку, Шотландія — бідна держава. Маючи таку безпечну затоку в Середземному морі, де наші судна зможуть зупинятися, щоб поповнити запаси провізії та води, ми дістанемо змогу торгувати з Левантом¹, а Англія радо нам заплатить за той крам, який ми привеземо звідти! Мілорде, я ніколи ні про що вас не просив раніше, проте зараз настав цей час. Не змушуйте мене вам наказувати. Я надто ціную вашу вірність і нашу дружбу.

— А хто ж тоді нагляне за моїм маєтком та людьми?

¹ Левант — загальна назва країн Східного Середземномор'я — Сирії, Лівану та Ізраїлю. (Тут і далі прим. пер.)

— Ми відішлемо туди вашого кузена Аяна. Він — чесний та відданий чоловік. Окрім того, він уже не одного батька та чоловіка при дворі наструнчив проти себе своїми постійними походеньками. Ми знайдемо йому хорошу дружину й відправимо його в Гленкірк розпорядником.

— Скільки я маю пробути в Сан-Лоренцо, Ваша Величносте?

— Патріку, я прошу вас побути там лише три роки. Потому відправляю туди когось іншого, а ви повернетесь. Ви можете взяти з собою свою родину та слуг.

Джеймс підвівся та підійшов до вікна.

— У вас двоє дітей?

— Так, Ваша Величносте. Син Адам, якому шість років, і Джанет — моя дочка.

— Справді, — усміхнувся король, — мале руде дівчисько, що висміяло сьогодні леді Джейн Гордон. Яка хитрунка! Вона заручена з кимось?

— Ваша Величносте, їй лише десять.

— Багато хлопців і дівчат одружується в такому віці. У герцога Сан-Лоренцо є спадкоємець, чотирнадцятирічний син. Нам не слід опиратись, якщо він захоче одружитися з вашою донькою. Проте не сприймайте це за наказ. Усе-таки хлопець може виявитись кривозубим телепнем, а я не хочу, щоби хтось із шотландців змарнував своє життя на якогось дурня.

— Дякую, Ваша Величносте, — сухо відповів Патрік.

— Ви можете вирушати вже за місяць. Сер Ендрю Вуд організує ваш переїзд і потурбується про вашу родину та слуг. І ще, Патріку, я хочу зробити герцогові честь, тож проголошую вас графом Гленкірком!

На цьому бесіду було завершено. Патрік Леслі низько вклонився та позадував з кімнати. Голова в нього йшла обертом. Граф Гленкірк! Посол до герцогства Сан-Лоренцо! Його донька може стати дружиною спадкоємця одного з найстаріших, хоча й найменших, королівств у Європі! Він мав би бути на сьомому небі від щастя, проте Патрік почувався засмученим, неначе щойно втратив щось неймовірно цінне для себе. Проклинаючи своє містичне кельтське походження, він знизав плечима та поспішив до своєї родини, щоб повідомити новину.

Сан-Лоренцо купалося в променях теплого вересневого сонця. Його смарагдові косогори, що тягнулись аж до моря, були де-не-де всіяні червоними, жовтими та помаранчевими квітами. На південь простягались виноградники із соковито-пурпуровим та золотистим виноградом, а в долині за прибережними пагорбами налите сонцем зерно нетерпляче чекало жнив.

Над Середземним морем серед розмаїтих заростів розкинулась столиця. Уздовж брукованих вуличок міста тут і там стояли будинки всіх можливих кольорів, і жоден з них не був схожий на будь-який інший. Ось звідки містечко й дістало свою назву — Аркобалено, що італійською означає «веселка».

Понад містом височів палац Себастьяна, герцога Сан-Лоренцо. Трохи нижче від палацу, повернута до моря, стояла вілла з рожевого мармуру, до якої на два роки переїхав його високість Патрік Леслі, граф Гленкірк, посол Його Найбільшої Католицької Величності — Джеймса Шотландського.

Леді Джанет Мері Леслі сиділа на ліжку, схрестивши ноги, і розчісувала своє вогняно-руде волосся. Час від часу вона грайливо стріляла своїми зеленими очима на восьмирічного брата Адама, який нетерпляче міряв кроками кімнату.

— Заради Бога, Джен, ти не могла б це робити швидше? Ти змушуєш Руді чекати вже більш як годину!

Вона засміялась:

— Адаме, ти можеш іти, якщо хочеш. Проте я певна, що Руді нікуди не піде без мене.

— Ти просто нестерпна, Джанет Леслі! Батько мав рацію щодо тебе, — ображено відповів брат.

— Зате тобі, пане Нахабо, дозволили їздити разом з нами лише тому, що я досягла шлюбного віку, і всім про це відомо!

— Аякже! — відрубав Адам. — Шлюбний вік, авжеж! Батько не дозволить тобі заручитись із Руді, поки тобі не вийде хоча б чотирнадцять!

— Він мені такого не казав.

— Такі серйозні речі не обговорюють із жінками, — пихато проголосив Адам.

— Ти підслуховував! Адаме, прошу, розкажи мені, що казав батько? Я віддам тобі одне з цуценят Фіони, коли вони народяться.

— Найкраще з виводку?

Джанет замислилась. Вона хотіла подарувати найкраще цуценя Руді, проте цікавість узяла гору й дівчина кивнула на знак згоди.

Адам сів на ліжко біля сестри й заговорив змовницьким тоном:

— Я не зовсім підслуховував. Батько просто забув, що я на нього чекаю. Я чув, як він розмовляв із герцогом Себастьяном минулого вечора. Він сказав, що, на його думку, навіть чотирнадцять років — це занадто рано, проте він на це згодиться, якщо весілля відбудеться не раніше, як тобі зрівняється шістнадцять чи навіть сімнадцять.

— Адаме Леслі, ти брешеш!

— Не брешу! Сама його запитай!

Джанет миттю зіскочила з ліжка й, потрусивши стегнами, щоб розпрямити свою довгу спідницю, вибігла з кімнати. Як на свій вік вона й так була досить висока, а тепер, коли її струнке тіло набуло жіночних форм, Джанет мала зовсім дорослий вигляд. Різні думки снували в її голові, поки вона поспішала до покоїв свого батька. Вона сподівалася, що наступного Різдва буде оголошено про її заручини з Рудольфо, спадкоємцем герцога Сан-Лоренцо, а саме весілля відбудеться протягом року. Відштовхнувши здивованого слугу, Джанет увірвалась до батькової кімнати.

Патрік Леслі лежав на ліжку й пестив пишну брюнетку зі шкірою брунатного кольору. Побачивши доньку, він різко підскочив, ледве стримуючи гнів:

— Джанет, тобі було велено не входити до моїх покоїв без стуку!

— Ви б мене, батьку, інакше не вислухали! — Вона вдавано схилилась у реверансі. — Я хочу поговорити про дуже важливу справу.

Патрік повернувся до дівчини, що досі лежала на ліжку:

— Забирайся геть!

Дівчина повільно почала збиратися, насупивши обличчя.

— Але далеко не йди! — додав він, і на її обличчі відразу розквітла усмішка. Брюнетка непомітно висковзнула з кімнати.

— То що, моя пані, такого важливого сталося, що ви вриваєтесь до моїх покоїв без попередження?

— Адам розповів мені, що почув вашу розмову з герцогом Себастьяном і те, що ви не дозволите мені заручитися, поки мені не вийде чотирнадцять, а весілля буде не раніше, як мені мине шістнадцять або й сімнадцять!

— У твого брата дуже великі вуха й занадто довгий язик! — відрізав Патрік.

— То це правда?

— Авжеж, Джен.

— Чому, тату? Чому ви так зі мною вчинили? Чотирнадцять років — це достатній вік для одруження.

— Я не дозволю тобі померти при пологах у п'ятнадцять років, як це сталося з твоєю матір'ю та Адамовою!

— Що за чортівня! — вилаялась дівчина. — Я не схожа на Мерні вродою, ні формами. А щодо Агнеси — вона була дуже слабка. Жінки з роду Леслі ніколи не мали клопоту з народженням дітей, а я все-таки Леслі!

Останні слова вона вимовила з неабиякою гордістю.

Патрік здригнувся. Він завжди захоплювався своєю дочкою, і ця мить не стала винятком. Чому ж так швидко час летить? Ще вчора вона була маленьким дівчам, яке залазило до нього на коліна, сподіваючись витягнути з батька якусь цікаву оповідку. Тепер вона стояла перед ним уже давно не дитина, проте... Та хай йому грець, вона все одно ще не доросла жінка!

Джанет казала далі:

— Погляньте, батьку.

Промовляючи ці слова, вона туго натягнула свою спідницю навколо плаского живота, демонструючи широку відстань між тазовими кістками.

— Бабуся каже, що я просто створена для того, щоби стати матір'ю. Такої ж думки й брат Дундас, і панотець Джіан.

— Та нехай твоя бабуся й ці улесливі священники йдуть до біса! — вибухнув батько. — Я не збираюсь віддавати тебе заміж у чотирнадцять! Що тобі взагалі відомо про шлюб? І заради Бога, навіть не думай цитувати мені катехизми! Ти вбила собі в голову, що шлюб — це безкінечні застілля, полювання, прийоми. Що ж,

юна леді, дозволь мені розчарувати тебе — це не так! Від тебе чекатимуть негайного народження спадкоємця, після чого ти повинна будеш зміцнити престол ще цілим виводком синів та дочок. За перших же ознак вагітності тебе замкнуть на самоті, як черницю. Що ж до Руді, то ти його майже не бачитимеш, хіба що в ліжку!

— Це неправда! — Джанет тупнула на батька ногою. — Мій Руді — справжній лицар від маківки до п'ят!

— Ясна річ, допоки він іще впадає за тобою. Та щойно ваш шлюб буде конзумовано, а ти зачнеш від нього дитину, він покине тебе заради якогось гарненького дівчиська, як того, що чекає зараз на мене.

— Я змушу його зробити мені дитину, — виклично заперечила Джанет, — і тоді, батьку, вам доведеться дати дозвіл на наш шлюб!

Після цих слів Патрік Леслі вхопив свою вперту доньку за руки та уважно поглянув їй в очі. Його пальці жорстоко впивалися в її ніжну шкіру. Його голос раптом набув тривожно низьких ноток.

— Юна леді, я не дозволю тобі так зі мною розмовляти. Якщо ти будеш і далі гнути своєї, я негайно відправлю тебе до жіночого монастиря в Шотландію. І попри те, що ти ще дитина, сидітимеш там до скону! Думаєш, Руді чекатиме тебе? Аякже, та він візьме собі за дружину когось із роду Медичі або якусь принцесу з Тулузи¹.

Відпустивши доньчину руку, Патрік обхопив її серцеподібне обличчя своїми дужими руками й подививсь у вічі своїй впертій дитині.

— Ох, Джанет... Я так мало часу провів з тобою. Чому ти хочеш так рано мене покинути?

— Але ж, батьку, я жінка.

— Заледве два місяці, — сухо проказав він.

— Батьку, ви просто нестерпні! — вигукнула дівчинка.

Патрік розсміявся.

— Гаразд, моя відьмочко. Я піду тобі назустріч, але тільки тоді, як мій лікар підтвердить, що ти достатньо міцна та здорова народжувати дітей. У цьому випадку про заручини буде оголошено наступного Різдва, як того й бажав герцог Себастьян.

¹ Тулуза — місто на південному заході Франції.

Джанет одразу засяяла від радості.

— Одак, — провадив він, — весілля все одно не відбудеться, поки тобі не зрівняється п'ятнадцять.

Джанет підняла спідницю та почала весело кружляти по кімнаті.

— Спасибі, батьку! Спасибі! Я маю негайно повідомити про новину бабусю Мері та Адама.

Протанцювавши навколо батька, Джанет цьомкнула його в щоку та радісно вибігла з покоїв.

— Тепер можете ввійти, — сказала вона брунетці, яка чекала за дверима.

3

Світанок дня, коли мали відбутись заручини Джанет Леслі, удався безхмарним, яскравим і теплим. Це було шосте грудня, день Святого Миколая. Тихо вмостившись на ліжку, Джанет дозволила собі розкіш кількахвилинного спокою перед прийдешнім днем. Вона відчувала неабияке хвилювання й страх водночас, іще б пак — попереду такий відповідальний крок.

Опівдні батько супроводить її до собору Аркобалено, де офіційно заручить їх із Руді місцевий єпископ. А вже на свій п'ятнадцятий день народження, до якого лишилося всього два роки та шість днів, вона вийде заміж. Джанет аж здригнулася від цієї радісної думки.

До кімнати ввійшла Флора, її служниця, і лагідно мовила:

— Леді, час уставати. Ваша ванна вже готова.

Служниця допомогла їй підвестися й зняти нічну сорочку. Пройшовши по прохолодній кахлевій підлозі, Джанет увійшла у ванну, що пахла трояндами. Флора, сувора старша жінка, яка прислужувала Джанет ще відколи тій було лишень чотири, взялася енергійно терти дівчину, а тоді, наказавши їй устати, вилила на її шовковисту шкіру чисту воду. Витерши Джанет рушником, Флора посадила її та почала обрізати нігті на руках і ногах.

До кімнати ввійшла Мері Мак-Кей у супроводі двох слуг, які несли сукню Джанет. Досі в неї не було дорослих суконь, тому дівчинці кортіло приміряти своє вбрання. Мері ніжно дивилася

на свою онуку. Вона зовсім не схожа на Мег, подумалось їй. Джанет, безперечно, справжня Леслі.

Милуючись своїм відображенням у дзеркалі, молода леді Джанет Леслі розуміла, що вона прекрасна. Її сукня була виготовлена з дорогого білого шовку, вона мала глибокий виріз квадратної форми та довгі ошатні рукави. Під сукнею на ній був корсаж із глибоким декольте й шовкова спідниця. Сукню розділяв навіпі розріз, що скидався на перевернену латинську літеру V. Розріз був оздоблений гаптованими золотими нитками квітами, і з-під нього виднівся витончений шовк. На верхечок «літери V» Джанет приколола золоту брошку, оздоблену діамантами й топазами, — подарунок від Руді з нагоди заручин.

Флора накинула їй на плечі оксамитову накидку небесної барви, а бабуся розчесала коси. За традицією волосся потрібно було розпустити на знак незайманості. Після цього голову дівчини прикрасили маленьким чепцем із золотистої сітки. Тепер вона була готова.

Патрік Леслі, одягнутий у вишуканий костюм із темно-зеленого оксамиту, відчув докір сумління, коли побачив свою доньку. «Клятий Джеймс Стюарт!» — подумалось йому. — «Якби не він, ці заручини взагалі б ніколи не відбулися!» Проте в глибині душі він розумів, що, буде це Рудольфо ді Сан-Лоренцо чи якийсь інший парубок, рано чи пізно він однаково б утратив свою дочку. Тепер йому лишалось тільки заспокоювати себе тим, що весілля відбудеться не раніше, ніж через два роки.

— Люба моя, ти неймовірна! — розчулено проказав він.

Джанет усміхнулась йому у відповідь, а тоді взяла батька за руку та попрямувала з ним до коней, яких уже підготували для них.

День, як для грудня, випав напрочуд спекотний. Навіть усередині собору, змурованого з великих кам'яних брил, не було чим дихати. Старенький єпископ сьогодні бубонів свою промову довше, ніж звичайно, і Джанет подумки дякувала Богові, що здогадалася відмовитись від меси. Вона вирішила, що службу Божу слід відкласти до весілля, адже воно важливіше за церемонію заручин.

На щастя, проповідь нарешті завершилась, і Джанет з Руді підписали офіційні документи, за якими вони погоджувались укласти шлюб. На виході із собору вони на якусь мить зупинились

ЗМІСТ

Про автора	5
Вступ.....	7
<i>Пролог.</i> Квітень 1484	11
<i>Частина I. Донька посла</i> (1490—1493).....	17
<i>Частина II. Сайра</i> (1493—1494)	76
<i>Частина III. Кадин</i> (1501—1520)	185
<i>Частина IV. Хафізе</i> (1520—1533)	330
<i>Частина V. Жанет</i> (1533—1542).....	391
<i>Епілог.</i> Серпень 1566 року.....	507

Літературно-художнє видання

СМОЛЛ Бертріс

Гарем

Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Координатор проекту *Т. М. Куксова*
Відповідальний за випуск *М. І. Коміна*
Редактор *Д. І. Мачок*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*

Коректори *В. М. Немашколо, А. І. Кривко, О. Є. Замазій, А. С. Супруненко*

Підписано до друку 13.10.2016. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Арно». Ум. друк. арк. 26,88. Наклад 6000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

Смолл Б.

С51 Гарем : роман / Бертріс Смолл ; пер. з англ. О. Постранської. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 512 с.

ISBN 978-617-12-1451-4

ISBN 978-1-58288-083-9 (англ.)

Щасливе життя для дочки шотландського графа Джанет Леслі скінчилося, коли її викрали з рідного дому. Дівчину силоміць виставили на продаж. Так вона потрапила до гарему турецького султана. Невинна Джанет пройшла шлях від незайманої дівчинки до однієї з найвпливовіших жінок Сходу. Відверта історія про те, чого можна досягти, упавши на самісіньке дно.

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Сло)

1. Бахмут (Артемівський), вул. Незалежності, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
2. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (кошичний універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
3. Білгород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
4. Бердянськ, просп. Азовський, 35-А (ТЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
5. Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
6. Вінниця, вул. Паланіна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
7. Вознесенськ, вул. Синькова, 5-А, (05134) 3-20-19
8. Дніпродзержинськ, просп. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
9. Дніпропетровськ, просп. Дмитра Яворницького, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
10. Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Miriada», 1-й поверх), (056) 760-33-30
11. Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Волака», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
12. Запоріжжя, просп. Соборний, 58, (061) 787-63-86
13. Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
14. Івано-Франківськ, пл. Ринок, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
15. Ізмаїл, вул. Пушкіна, 49 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
16. Іюм, пл. Джона Ленона, 7, (05743) 3-14-72
17. Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТЦ «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
18. Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
19. Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
20. Київ, вул. Маршала Маліновського, 12-А (ТЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
21. Київ, вул. Лукашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
22. Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
23. Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
24. Кіровоград, пров. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
25. Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТЦ «Бульвар», 2-й поверх), (03352) 5-21-40
26. Конотоп, вул. Конотопських дивізій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
27. Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
28. Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
29. Кременчук, вул. Соборна, 15/42 (ТЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
30. Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
31. Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
32. Лисичанськ, просп. Перемоги, 117 (ТЦ «Лімон», 2-й поверх), (067) 570-61-62
33. Лубни, пл. Ярмакова, 30-А (ТЦ АТБ), (05361) 7-17-10
34. Луцьк, вул. Лесі Українки, 53 (ТЦ «Галерея Центр», цокольний поверх), (0332) 78-35-08
35. Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
36. Львів, вул. Городоцька, 179 (ТЦ «Скриня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
37. Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ТЦ «Єлизавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
38. Мелітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
39. Миргород, вул. Гоголя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
40. Мукачеве, вул. Федорова, 6 (ТЦ ЦУМ)
41. Ніжин, вул. Шевченка, 11-А (ТЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631) 90-10-2
42. Миколаїв, вул. Потомицька, 63/2, (0512) 47-58-43
43. Нікополь, просп. Трубіняків, 14 (ТЦ ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
44. Нова Каховка, вул. Паризької комуни, 13 (ТЦ «Центральний», кошичний «Дитячий світ», 2-й поверх), (05549) 7-96-51
45. Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Спін-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
46. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
47. Одеса, вул. Краснова, 17 (орієнтир — пл. Топубуїна), (048) 780-19-84
48. Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 752-04-40
49. Олександрія, просп. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
50. Павлоград, вул. Центральна, 84-А, (057) 752-65-92
51. Первомайськ, вул. Револуції, 34, (05161) 7-53-99
52. Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
53. Прилуки, вул. Київська, 138 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04637) 3-29-00
54. Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
55. Селцове, вул. Карла Маркса, 10 (будинки побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
56. Слов'янськ, пл. Соборна, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
57. Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
58. Тернопіль, вул. Перля, 3 (ТЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
59. Ужгород, вул. Минайська, 16-Г (ТЦ «Колізеї», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
60. Умань, вул. Шевченка, 23-А (ТЦ «Сті», 047) 444-000-6
61. Фастов, вул. Івана Мазеги, 6 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04565) 6-05-11
62. Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
63. Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
64. Харків, вул. Академіка Павлова, 144-П (ТЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
65. Харків, вул. Палтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
66. Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
67. Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
68. Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
69. Чернігів, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
70. Чернівці, вул. Голлова, 10, (0372) 58-72-44
71. Шостка, вул. Карла Маркса, 24 (у відділенні Приватбанку), (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Кіівстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безоплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua